

การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น Factor Analysis for Life Skills Development of Lower Secondary School Students

วารินทร์พร ฟันเฟื่องฟู¹ บุญเรือง ศรีเหรียญ² และชาตรี เกิดธรรม³

Varinporn FunFuengfu¹, Boonrueng Sriharun² and Chatree Gerdtham³

¹นักศึกษาหลักสูตร ปร.ด. (สาขาหลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

²อาจารย์³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

numam_va@hotmail.com, boonrueng2497@hotmail.com, and kt_chatree@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เพื่อพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3) เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยดำเนินการวิจัย ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม 12 แห่ง จำนวน 1,800 คน ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และแบบวัดทักษะชีวิต ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผลการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน รูปแบบเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลองแบบอนุกรมเวลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 วิทยาลัยนาฏศิลป์พลพบุรี สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 59 คน และใช้การสุ่มอย่างง่ายเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมจำนวน 28 คน และกลุ่มทดลอง จำนวน 31 คน ใช้ระยะเวลาทดลอง 12 สัปดาห์ เก็บข้อมูลด้วยแบบทดสอบวัดทักษะชีวิต และแบบสังเกตพฤติกรรม สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงบุกเบิก โดยใช้โปรแกรม Lisrel version 9.10 activation code : 9F00-0DE7-2F4E-D2CF การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบ ทักษะชีวิต มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ทักษะการคิด ทักษะทางจิตใจ ทักษะทางการกระทำ และทักษะทางสังคม โดยมีความตรงเชิงโครงสร้างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ สามารถแสดงด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง ประกอบด้วย ค่า $\chi^2 = 145.96$, ค่า $df = 75$, ค่า $p\text{-value} = 0.00$, ค่า $RMSEA = 0.023$, ค่า $GFI = 0.99$, ค่า $AGFI = 0.98$, ค่า $CFI = 0.99$, ค่า $RMR = 0.36$, ค่า $SRMR = 0.02$, และ ค่า $CN = 1,312.31$ 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. แนวคิด/ทฤษฎี/หลักการของรูปแบบ 2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ขั้น ดังนี้ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นประสบการณ์ ขั้นร่วมมือ ขั้นนำเสนอ ขั้นสรุป ขั้นประยุกต์ใช้ 4. การวัดและประเมินผลรูปแบบ 3) นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีพัฒนาการทางทักษะชีวิตด้านทักษะทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=620.31$) และพฤติกรรมทักษะชีวิตด้านทักษะทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=6022.27$)

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบ การพัฒนาทักษะชีวิต รูปแบบการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the life skills factors of lower secondary school students, 2) to develop of Instructional model for developing of life skills of lower secondary school students, and 3) to study the result of applying the instructional model to develop the life skills of Lower Secondary School Students. The research conducted as follows; phase 1 : to study the life skills factors of lower secondary school students, The samples of this research were 1,800 Lower Secondary School Students in 12 Colleges Dramatic Arts Bunditpatanasilpa Institute Ministry of Culture in the first semester of the academic year 2013 by a multi-stage random sampling. The instruments used to collect data were a interview form and a life skills test. Phase 2 : to develop of Instructional model, the result was examined of Instructional model by five experts. The appropriate model was good level. Phase 3 : to study the result of applying the instructional model, the experimental research methodology was carried out by the time-series design. The samples of this research were 59 Matthayomsuksa two student during the second semester of the academic year 2013 of Colleges Dramatic Arts Bunditpatanasilpa Institute Ministry of Culture by a multi-stage random sampling and a simple random sampling for divide into control group of 28 students and experiment group of 31 students. The period of study lasted 12 weeks. The data collected by the life skills test and a observation form. The statistics for data analysis were to find reliability with Cronbach's alpha reliability coefficient and exploratory factor analysis by using Lisrel program Version 9.10. with activation code : 9F00-0DE7-2F4E-D2CF, mean, standard deviation and Repeated Measures One-Way ANOVA. The results were as follows : 1) Life Skills were composed of 4 factors as following : Thinking Skill, Mind Skill , Action Skill, Social Skill by The construct validity of structural model which analyzed by the exploratory factor analysis showed by the chi-square goodness of fit = 145.96, df = 75, p-value = 0.00, RMSEA= 0.023 GFI = 0.99, AGFI = 0.98, CFI= 0.99, RMR= 0.36, SRMR = 0.02 and CN = 1,312.31. 2) The Instructional model of life skills of Lower Secondary School Students composed of 4 factors as follows : 1. The theory/principle/concept of model 2. The objectives of model 3. The activities of model contained 6 sequential steps ; stimulation experience participation submission aggregation practical 4. Measurement and evaluation of model 3) The students who learned by this Instructional model of the life skills of lower secondary school students had higher in Life Skills, Social Skill than the students who learned by the traditional approach at .05 level (F = 620.31) and the behavior in Life Skills, Social Skill had higher than before the experiment at .05 level (F =6022.27).

Keywords : Factor Analysis, Life Skills Development, Instructional Model, Lower Secondary School Students, Bunditpatanasilpa Institute Ministry of Culture

1. บทนำ

ในสภาวะที่ประชากรของประเทศได้รับผลกระทบจากความผันผวนทางสังคม เศรษฐกิจ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ที่คนทุกเพศและวัยต้องเผชิญ บางคนหรือบางกลุ่มก็สามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ด้วยการปรับตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ในสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาได้บ้างตามศักยภาพที่มีอยู่ แต่ก็มีคนอีกเป็นจำนวนมากที่รู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง เกิดความเครียดจนทนไม่ได้ และไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางการสื่อสารและเทคโนโลยีที่เราเรียกว่าเป็นยุคแห่งโลกาภิวัตน์ ก็เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้บุคคลได้รับข่าวสาร ทั้งที่เป็นประโยชน์และ

โทษได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว หากผู้ได้รับข่าวสารขาดดุลพินิจที่ดี ในการรับรู้ข้อมูล ก็เกิดผลเสียตามมาได้ นอกจากนี้ พัฒนาการของความเจริญทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย การพัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ที่จะอำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์ ทำให้คนหันมาสนใจหรือมีค่านิยมด้านวัตถุมากกว่าให้ความสำคัญด้านจิตใจ คนไทยจึงนิยมการถือครองวัตถุ เกิดภาวะที่เรียกว่า วัตถุนิยม ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอ่อนแอลง ไม่มีความจริงใจต่อกัน ขาดความเชื่อมั่นที่จะเผชิญปัญหา [1]

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ [2] ได้สำรวจปัญหาของเยาวชนไทยในปัจจุบันไว้ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงระดับปริญญาตรี จำนวน

4,645 คน จาก 25 จังหวัด ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาอันดับ 1 ของเยาวชนไทย คือ ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ อันดับ 2 คือ ปัญหาการทะเลาะวิวาท อันดับ 3 คือ ปัญหาการใช้ยาอย่างฟุ่มเฟือย และอันดับรอง ๆ ลงมา คือ ปัญหาการเที่ยวสถานบันเทิงในเวลากลางคืน ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ปัญหาติดการพนัน ปัญหาการสูบบุหรี่ ปัญหาการคิดฆ่าตัวตาย ปัญหาการใช้สารเสพติด ตามลำดับ โดยนักวิชาการให้ความเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวนั้นเป็นผลมาจากครอบครัวและการที่เยาวชนไทยยังขาดทักษะในการดำเนินชีวิตที่มีประสิทธิภาพ ซึ่ง นพวรรณ วงศ์วิชัยวัฒน์ [3] กล่าวว่า ปัญหาดังกล่าว เป็นปัญหาที่เชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และกำลังเป็นปัญหาที่สำคัญที่เยาวชนไทยควรได้รับการฝึกทักษะบางประการเพื่อเป็นการป้องกันตนเองจากสิ่งยั่วยุต่างๆพร้อมทั้งสามารถเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆในสังคมปัจจุบันได้ ซึ่งนั่นก็คือการพัฒนาทักษะชีวิตนั่นเอง

ทักษะชีวิตเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนไทยในทุกภูมิภาคหรือแม้กระทั่งผู้ใหญ่ในสังคมปัจจุบัน เพราะทักษะชีวิตเป็นผลการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยพัฒนาไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรม จากสภาพของสังคมปัจจุบันซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทำให้เยาวชนได้รับการฝึกทักษะชีวิตจากบ้าน โรงเรียนและชุมชนน้อยกว่าเดิม การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมสูงขึ้น เห็นได้จากปัญหาที่เยาวชนไทยเผชิญอยู่ จึงจำเป็นที่เยาวชนไทยต้องรับการพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข [4]

จากสภาพปัญหารวมถึงความสำคัญของทักษะชีวิตดังที่นำเสนอแล้วข้างต้น ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาและพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้ หากนักเรียนได้รับการสร้างเสริมทักษะชีวิตก็จะกลายเป็นบุคคลที่มีภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตัดสินใจดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ส่งผลให้บุคคลมีคุณภาพชีวิตที่ดี พร้อมทั้งจะสร้างสังคมที่สงบสุข และร่วมกันสร้างสรรค์สังคมให้เข้มแข็งต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- 2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- 2.3 เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม 12 แห่ง จำนวน 3,754 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม 12 แห่ง จำนวน 1,800 คน ที่กำหนดตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์รูปแบบสมการโครงสร้าง ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

กลุ่มตัวอย่างในการทดลองรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์พลบุรี สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน สุ่มได้ห้องมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 31 คน และสุ่มได้ห้องมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 เป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 28 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 154 ข้อ ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการและความชัดเจนของภาษา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ ได้ค่าระหว่าง 0.60-0.10 แล้วจึงนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน มีค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่า ด้านทักษะการคิด มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.88 ด้านทักษะทางจิตใจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 ด้านทักษะทางการกระทำ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91 ด้านทักษะทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.86

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.57) และผลการตรวจสอบความแตกต่างของผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 ได้แก่ 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เครื่องมือประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีลักษณะเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ เกี่ยวกับทักษะชีวิตด้านทักษะทางสังคม ประกอบด้วย ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะการให้ความร่วมมือ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87 ค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไปและแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน เป็นแบบรูบิก ซึ่งผลการตรวจสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

4.1 องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

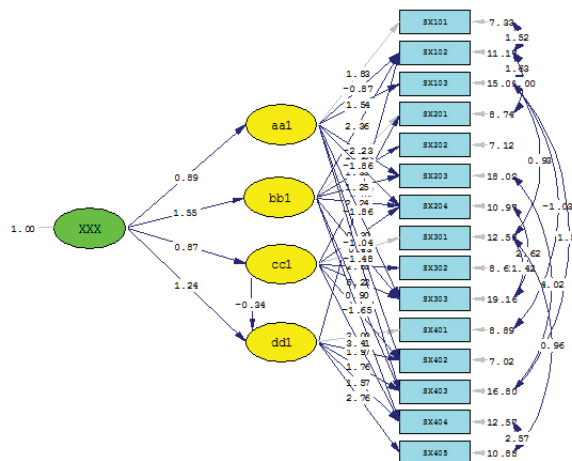
ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการคิด ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะความภูมิใจในตนเอง ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ

องค์ประกอบที่ 2 ทักษะทางจิตใจ ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น ทักษะความภูมิใจในตนเอง ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

องค์ประกอบที่ 3 ทักษะทางการกระทำ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการสื่อสาร ทักษะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

องค์ประกอบที่ 4 ทักษะทางสังคม ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม และทักษะการให้ความร่วมมือ ดังแสดงในรูปที่ 1

Chi-Square=145.96, df=75, P-value=0.00000, RMSEA=0.023

รูปที่ 1 องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

เพื่อเป็นการยืนยันองค์ประกอบของทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เป็นผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงบุกเบิก ซึ่งทำให้ได้องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยืนยันความเป็นองค์ประกอบของทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยโปรแกรมลิสเรล version 9.10 อีกครั้งหนึ่ง เพื่อตรวจสอบและหาขนาดของผลที่องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบมีต่อตัวแปรทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ มีค่าระหว่าง 0.48-0.78 จำแนกได้ดังนี้ คือ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการคิด ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.48 องค์ประกอบที่ 2 ทักษะทางจิตใจ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.65 องค์ประกอบที่ 3 ทักษะทางการกระทำ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.70 องค์ประกอบที่ 4 ทักษะทางสังคม ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.78 โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 4 ทักษะทางสังคม ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.78

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำองค์ประกอบทักษะชีวิต ด้านทักษะทางสังคม ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในระยะที่ 2 ต่อไป

4.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นเร้าความสนใจ ขั้นที่ 2 ขั้นประสบการณ์ ขั้นที่ 3 ขั้นร่วมมือ ขั้นที่ 4 ขั้นนำเสนอ ขั้นที่ 5 ขั้นสรุป ขั้นที่ 6 ประยุกต์ใช้ 4) การวัดและประเมินผลรูปแบบ

4.3 ผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีพัฒนาการทางทักษะชีวิตด้านทักษะทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และพฤติกรรมทักษะชีวิตด้านทักษะทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลอง

5. อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

5.1 การศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ 15 ตัวบ่งชี้พบว่า มี 4 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการคิด องค์ประกอบที่ 2 คือ ทักษะทางจิตใจ องค์ประกอบที่ 3 คือ ทักษะทางการกระทำ และองค์ประกอบที่ 4 คือ ทักษะทางสังคม เมื่อพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ พบว่า ทั้ง 4 องค์ประกอบ มีความสำคัญต่อทักษะชีวิต

จากข้อมูลน้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ จะเห็นว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนและมีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [5] ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทักษะชีวิตในด้าน ทักษะในการจัดการตนเอง ทักษะทางสังคม และทักษะในการจัดการงานอาชีพ ส่วน กมลวรรณ จินทอ [6] ได้กล่าวว่า ทักษะชีวิตประกอบด้วยกลุ่ม 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทักษะการคิด กลุ่มทักษะการตัดสินใจ และกลุ่มทักษะในการปรับตัว

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ องค์การอนามัยโลก [7] ที่ได้กำหนดองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (ทักษะด้านความคิด) ด้านจิตพิสัย หรือเจตคติ (ทักษะด้านจิตใจ) และด้านทักษะพิสัย (ทักษะด้านสังคม) กรมสุขภาพจิต [8] กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตไว้ 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย หรือความรู้

ด้านจิตพิสัย หรือเจตคติ ด้านทักษะพิสัย หรือทักษะพิสัย วีระนิมวัน [9] ได้แบ่งทักษะชีวิตซึ่งเป็นเป้าหมายในการพัฒนาคนออกเป็น 3 กลุ่มพิสัย คือ ทักษะพิสัย(การกระทำ) จิตพิสัย (จิต) พุทธพิสัย (วุฒิภาวะ) แมนทูก้า วิทแมน และโพสเนอร์ (Mangrulkar, Whitman, & Posner) [10] ได้สรุปองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 3 ด้าน คือ ทักษะด้านสังคม ทักษะด้านการคิด และทักษะด้านการเผชิญทางอารมณ์

สำหรับองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด แสดงว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนมากที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 4 ทักษะทางสังคม แสดงว่า ทักษะทางสังคม ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ โดย วัลลภ ปิยมโนธรรม [11] กล่าวว่า ทักษะทางสังคม เป็นองค์ประกอบหนึ่งของทักษะชีวิตที่มีความสำคัญ เพื่อให้สามารถอยู่รอด อยู่ดี อยู่ดี ในสังคมปัจจุบัน เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ [12] ได้กล่าวว่า ทักษะทางสังคม เป็นทักษะหนึ่งที่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทุกคนควรได้รับการพัฒนาฝึกฝนอย่างจริงจังต่อเนื่อง เป็นพลวัตร สำหรับการดำเนินชีวิตในยุคสมัยปัจจุบันและอนาคต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและเต็มภาคภูมิ และ ปวีณา หงสกุล [13] ได้กล่าวว่าทักษะทางสังคม จะช่วยให้เยาวชนรอดพ้นจากภัยในสังคมได้

5.2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการพัฒนาได้องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 4) การวัดและประเมินผลรูปแบบ โดยขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเร้าความสนใจ เป็นการกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้ สอดคล้องแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ในขั้นประสาทสัมผัส และขั้นการคิดก่อนปฏิบัติการ การสร้างความรู้โดยกระบวนการดูซึมประสบการณ์ใหม่เข้ากับความรู้และประสบการณ์เดิมที่คล้ายกัน แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ การกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายให้ชัดเจน แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม เป็นการสร้างความสนใจให้บุคคลมีความรู้สึกที่จะยอมรับสิ่งเร้านั้น และเลือกที่จะสนใจสิ่งเร้านั้นๆ เมื่อบุคคลสนใจแบบอย่างที่ดีแล้ว จะเกิดทัศนคติต่อสิ่งเร้านั้นแล้วจะตอบสนองซึ่งได้แก่การยอมรับสิ่งเร้านั้น สอดคล้องกับ คัมพงค์ หนูบรรจง และจตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง [14] ที่กล่าวว่า ผู้สอน

สามารถกระตุ้นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ต้องการได้

ขั้นที่ 2 ขั้นประสบการณ์ โดยเริ่มจากการสำรวจความรู้ที่ผู้เรียนมีอยู่เดิม และความรู้ใหม่ที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อนำข้อมูลเดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ สอดคล้องกับ แนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ การสร้างความรู้โดยกระบวนการดูดซึมประสบการณ์ใหม่เข้ากับความรู้และประสบการณ์เดิมที่คล้ายกัน แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ของแบนดูรา โดยการให้ตัวแบบ จะทำให้เกิดการเรียนรู้โดยการเลียนแบบ การเรียนรู้ด้วยการสังเกตจากบุคคลหรือจากต้นแบบ ทำให้เกิดการเรียนรู้ทางด้านปัญญา

ขั้นที่ 3 ขั้นร่วมมือ เป็นขั้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ แนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ของแบนดูรา ที่มีแนวคิดเช่นเดียวกันว่า พฤติกรรมกระบวนการทางสมองและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ การสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ได้สัมผัสและตอบสนองกับประสบการณ์จริง เป็นการเรียนรู้ที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม หรือการสร้างสร้งองค์ความรู้ด้วยปัญญานิยมและแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ซึ่งผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีจากการลงมือปฏิบัติ การสัมผัส และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ พหุปัญญา ที่มีแนวคิดที่ว่า เชาวปัญญาและความสามารถของผู้เรียนแตกต่างกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทุกคนมีโอกาที่จะใช้ความสามารถของตนเองให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นนำเสนอ เป็นการนำเสนอผลที่เกิดจากการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม หรือการสร้างสร้งองค์ความรู้ด้วยปัญญานิยม เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีจากการลงมือปฏิบัติ การสัมผัส และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเพื่อขยายขอบเขตความรู้ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนผลการทดลองหรือประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อขยายขอบเขตของการเรียนรู้ หรือปรับความคิดต่างๆตามความเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ว่า สมาชิกในกลุ่มต้องทำงานกลุ่มให้สำเร็จ รับผิดชอบการทำงานร่วมกัน ได้รับรางวัลร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้พหุปัญญา ที่มีแนวคิดที่ว่า เชาวปัญญาและความสามารถของผู้เรียนแตกต่างกัน ทุก

คนมีโอกาที่จะใช้ความสามารถของตนเองให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุป เป็นการสรุปผลที่ได้จากการเรียนรู้ หรือได้รับประสบการณ์ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม หรือการสร้างสร้งองค์ความรู้ด้วยปัญญานิยม เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้พหุปัญญา ที่มีแนวคิดที่ว่า เชาวปัญญาของผู้เรียนแตกต่างกัน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องจัดให้หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสรุปตามความสามารถของตนเอง

ขั้นที่ 6 ประยุกต์ใช้ เป็นการนำแนวคิด องค์ความรู้ ที่ได้รับจากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีการเสริมแรงทางบวกโดยให้รางวัลแก่นักเรียนทุกครั้งเมื่อมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จะทำให้นักเรียนนำพฤติกรรมนั้นๆไปปฏิบัติจนเป็นนิสัยอย่างคงทนถาวร สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม ตามแนวคิดที่ว่า เมื่อบุคคลใดได้รับความพึงพอใจและได้รับการตอบสนอง จะเกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น บุคคลก็จะนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติตน และปฏิบัติจนเป็นนิสัยในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขการกระทำของสกินเนอร์ ตามแนวคิดที่ว่า การให้แรงเสริมหรือให้รางวัลเมื่อมีการแสดงพฤติกรรมที่ต้องการสามารถช่วยปลูกฝังนิสัยที่ต้องการได้

5.3 การศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีพัฒนาการทางทักษะชีวิตด้านทักษะทางสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุม และพฤติกรรมทักษะชีวิตด้านทักษะทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลอง เพราะว่า

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ คือ มีคะแนนทักษะชีวิตด้านทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้นทุกด้าน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีขั้นตอนการพัฒนาและผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญอย่างมีประสิทธิภาพ

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นแตกต่างจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้อื่น เนื่องจากมีการผสมผสานแนวคิดทฤษฎีต่างๆ 8 ทฤษฎี ด้วยกัน ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา ทฤษฎีการเรียนรู้ทาง

สังคม ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม หรือการสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยปัญญานิยม ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม ทำให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลักษณะเด่นหลายประการ ดังนี้

2.1 การได้รับประสบการณ์จริงของนักเรียนในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับการศึกษาของชบา พันธุ์ศักดิ์ [15] เรื่องการพัฒนาแบบการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์และการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยการร่วมงานอย่างร่วมความรู้สึกระหว่างผู้ปกครองและครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้น ส่งผลให้เด็กมีทักษะชีวิตเพิ่มขึ้นทุกด้าน โดยจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์จริงทุกขั้นตอน

2.2 จัดการเรียนรู้โดยนักเรียนเรียนรู้แบบร่วมมือ และการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน โดยทุกกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกับผู้อื่น ร่วมวางแผนการทำงาน ให้ผู้เรียนแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยพิจารณาไตร่ตรองถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง ผู้อื่น และสังคม โดยส่วนรวม และตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบทางเลือก โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง หรือกับคู่หรือรวมกลุ่ม สอดคล้องกับ องค์การอนามัยโลก [7] ที่ได้เสนอไว้ว่าทักษะชีวิตจะเกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดในการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ วิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจะได้ทักษะชีวิตขึ้นมานั้น ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม โดยใช้กระบวนการกลุ่มจากการสังเกต การฝึก การใช้วิธีการในชั้นเรียน อาจารย์รวมทั้งการทำงานกลุ่มย่อย การทำงานคู่ การระดมพลังสมอง การทำบทบาทสมมติ การโต้เถียง และการอภิปราย

2.3 นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทุกกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยมุ่งให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [5] ที่ได้กล่าวว่า กิจกรรมที่จะสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตต้องเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้ ซึ่งลักษณะกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียน ต้องเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมค้นพบความรู้หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง

2.4 การนำเสนอผลงานหรือผลการเรียนรู้ ทุกกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยนักเรียนนำเสนอผลการเรียนรู้หรือผลงานของตนเองกับคู่หรือกลุ่ม โดยการนำเสนอหน้าชั้นเรียน และการจัดแสดงผลงาน ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานที่ตนเองหรือกลุ่มสร้างให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการช่วยให้นักเรียนได้

ต่อย้ำหรือตรวจสอบความเข้าใจของตนให้นักเรียนใช้ความคิดได้กว้างขวางยิ่งขึ้น และเพื่อให้นักเรียนได้เปรียบเทียบผลงานของตนเอง หรือของคู่หรือของกลุ่มกับคนอื่นหรือคู่อื่นหรือกลุ่มอื่น เพื่อรวบรวมข้อมูลในการนำไปสู่การสรุปของตน สอดคล้องกับ ทิศนา ขวมนม [16] ที่อธิบายว่า การปฏิบัติ และ/หรือการแสดงผลงาน เป็นการสร้างความรู้ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ ตรวจสอบ ความเข้าใจ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ปฏิบัติ แสดงผลงาน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ควรนำผลการศึกษาค้นคว้าประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่ นักเรียน ในรูปแบบต่างๆไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลป์สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ดังนั้น หากโรงเรียนในสังกัดต่างๆ จะนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ควรมีการปรับเครื่องมือวัดให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาค้นคว้าประกอบอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มเติม เช่น การอบรมเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อมทางสังคม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2. ควรมีการศึกษาค้นคว้าประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ เช่น ปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในสังกัดต่างๆ

3. ควรมีการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะการคิด ทักษะทางจิตใจ และทักษะทางการกระทำ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.บุญเรือง ศรีเหรียญ อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี เกิดธรรม ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษา คงทอง อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน รองศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง รองศาสตราจารย์ ดร.วิเวศ วงศ์เพม อาจารย์ ดร.ศักดิ์ สุวรรณฉาย อาจารย์ ดร.

แสน สมนึก อาจารย์ ดร.ราชนันท์ บุญธิดา และอาจารย์ ดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ ที่ให้ข้อเสนอแนะและตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] สันทัด เสริมศรี. (2545, กรกฎาคม-ธันวาคม). การพัฒนาจรรยาบรรณในวิชาชีพ. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**, 19, น. 58-77.
- [2] สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2548, มกราคม-กุมภาพันธ์). **มติชน**, น. 30.
- [3] นพวรรณ วงศ์วิวัฒน์. 2547. **การพัฒนาทักษะชีวิตในการปฏิบัติให้รอดพ้นจากปัญหาสังคมโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [4] ธนพัชร แก้วปฏิมา. 2547. **การพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [5] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551. **ทักษะการดำรงชีวิตเสริมสร้างคุณภาพเด็กไทย**. กรุงเทพฯ: วุฒิวัฒนาการพิมพ์.
- [6] กมลวรรณ จินหน่อ. 2553. **การใช้กิจกรรมการแนะแนวเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตด้านการจัดการเรียน เวลา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [7] World Health Organization. 1993. **Life skills Education in Schools**. Geneva: (n.p.)
- [8] กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2545. **รายงานการวิจัยเรื่องการสร้างแบบประเมินทักษะชีวิตและผลการส่งเสริมทักษะโดยใช้โรงเรียนพื้นฐาน**. นนทบุรี: (ม.ป.พ.).
- [9] วีระ นิยมวัน. **เทคนิคการพัฒนาคน**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2549, จาก <http://www.anamai.moph.go.th/advisor/tamra/>.
- [10] Mangrulkar; Leena, Whitman; Chery V , & Posner; Marc. 2001. **Life skills Approach to Child and Adolescent Health Human Development**. Washington, DC: Education Development Center.
- [11] วัลลภ ปิยมโนธรรม. (2556, 4 มิถุนายน). **องค์ประกอบทักษะชีวิตนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น**. [สัมภาษณ์โดย วารินทร์ พินพึ่งฟู].
- [12] เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556, 7 มิถุนายน). **องค์ประกอบทักษะชีวิตนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น**. [สัมภาษณ์โดย วารินทร์ พินพึ่งฟู].
- [13] ปวีณา หงสกุล. (2556, 17 มิถุนายน). **องค์ประกอบทักษะชีวิตนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น**. [สัมภาษณ์โดย วารินทร์ พินพึ่งฟู].
- [14] คัมพงค์ หนูบรรจง และจตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง. (2556). **การศึกษาแนวทางออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน**. **วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม**, 12(3), น. 55-63.
- [15] ขบา พันธุ์ศักดิ์. 2550. **ศึกษาการพัฒนาแบบการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์และการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยการร่วมงานอย่างร่วมความรู้สึกระหว่างผู้ปกครองและครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [16] ทิศนา แหมมณี. 2554. **ศาสตร์การสอน**. พิมพ์ครั้งที่14. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.